กิเลสเด็ดปีก

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสัจธรรมที่เราแสวงหาเพื่อมาประดับหัวใจของตน ประดับหัวใจของตนให้หัวใจของตนมีที่พึ่งที่อาศัย

ว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไง เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีพ่อมีแม่ มีเพื่อนมีฝูง เป็นที่พึ่งพาอาศัย แต่หัวใจมันว้าเหว่ หัวใจมันทุกข์มันยาก

มันทุกข์มันยาก ก็มีพ่อมีแม่นั่นแหละ มาบวชเป็นพระๆ ก็มีหมู่มีคณะไง เวลามีหมู่มีคณะ เวลาเรานั่งสุมหัวกันนี่ไง เวลาแยกออกจากกันไปแล้ว ใจใครใจมัน

แต่เวลาใจที่มันแยกออกไปแล้ว แต่มันแยกออกไปไม่ได้ไง มันแยกไปแต่ตัว แต่ใจมันยังคิดถึง มันยังสุมหัวกันเพื่อความอบอุ่นๆ ไง

©2026 sa-ngob.com

ฉะนั้น เวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจดวงนี้ให้มันมีที่พึ่งที่อาศัย ที่พึ่งที่อาศัยเป็นสัจจะเป็นความจริงนะ เป็นสัจจะเป็นความจริง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิมุตติสุขๆ มันเป็นความสุขที่แท้จริง เป็นความสุขที่ยั่งยืน แล้วอกุปปธรรม ไม่ใช่อนัตตา

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ปริยัติ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา การศึกษาการประพฤติปฏิบัติก็ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตาๆ แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อาสวักขยญาณนั่นแหละอนัตตา ความเป็นอนัตตา สิ่งที่มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ พ้นจากอนัตตานั้นไป

อัตตาๆ กิเลสตัณหาความทะยานอยาก ความทุกข์ความยาก ทิฏฐิมานะของตน นั่นน่ะคืออัตตา

อนัตตาๆ เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาระหว่างบุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่อนัตตา

อนัตตาเพราะอะไร

เพราะมันเกิดขึ้น สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นด้วยมรรคญาณ ด้วยภาวนามยปัญญา สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งทั้งหลายทั้งปวง อนัตตาไง

©2026 sa-ngob.com

อนัตตามันทำลายตัวมันเอง ทำลาย มันเป็นระหว่างไง หนทางไม่ใช่เป้าหมาย เป้าหมายๆ ขึ้นมา ถ้ามันไม่มีเป้าหมายเลย มันไม่เป็นอกุปปธรรมไง มันไม่เป็นอกุปปธรรม มันเป็นกุปปธรรม

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา มันก็เป็นอนัตตา ตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่การประพฤติปฏิบัติ ตั้งแต่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันก็วนอยู่ในอนัตตานั่นแหละ อนัตตาเป็นสมมุติบัญญัติขึ้นมาไง สมมุติ นี่จริงตามสมมุติไง แต่ของมัน สมมุติว่าเป็นความเป็นจริง แต่กิเลสมันปลิ้นมัน ปล้อนมันหลอกว่าไม่จริงไง มันหลอกว่าไม่จริง มันต้องการความยั่งยืน ต้องการความสุขตลอดไป นี่มันเป็นสมมุติ สมมุติตามความเป็นจริง แต่กิเลสมันบอกว่าไม่จริง

สมมุติเป็นของเรา สมมุติ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นสมมุติบัญญัติ มันจริงตามสมมุติๆ มันก็เป็นจริงของเราๆ ความจริงมันจริงตามสมมุติๆ สมมุติก็ชั่วคราวไง สมมุติขึ้นมา

สิ่งที่สมมุติบัญญัติๆ ถ้าฟังธรรมๆ เราก็ศึกษาค้นคว้าขึ้นมาจากธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่แหละ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดา มันเป็นจริง มันเป็นข้อเท็จจริง เป็นจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ เวลาพระอานนท์คร่ำครวญว่าต้องการให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ยั่งยืนตลอดไป

©2026 sa-ngob.com

“อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ เราไม่ได้เอาของใครไปเลย เราจะเอาของของเราไปเท่านั้น”

ของเราๆ เพราะมันเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นธรรมธาตุอันนั้น แล้วมันก็ต้องไปตามความจริงอันนั้น มันไม่มีใครไปยับยั้งใคร ใครไปต้านทานอะไรได้ทั้งสิ้น เพราะทุกคนไม่มีสิทธิ์ มันไม่ใช่สิทธิ์ของใคร ทุกคนไม่มีสิทธิ์ก้าวล่วงสิทธิ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ สิทธิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง “เราเอาแต่ของเราไปเท่านั้น”

ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเราๆ ไง แล้วกิริยาของธรรม สิ่งที่แสดงธรรมๆ พระอานนท์จำไว้ พอจำไว้ พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ทำสังคายนาๆ ก็ท่องบ่นกันมาๆ ท่องบ่นจดจำกันมา มันเป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วของเรา เราท่องบ่นๆ ขึ้นมา มันก็เป็นจริงเป็นจังตามสมมุติสมมุติให้มันเป็นจริงขึ้นมา สมมุติบัญญัติๆ สมมุติเป็นภาษาโลกๆ เรานี่สมมุติ แต่เวลาศึกษาธรรมบาลี บัญญัติๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วมันเป็นความจริงความจังมาหรือไม่ล่ะ

ถ้าเป็นความจริงความจังขึ้นมา สุขอื่นใดเท่าจิตสงบไม่มี จิตมันจะสงบระงับเข้ามา ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

ผู้ใดปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรม มันด้นมันเดา มันคาดมันหมายกันไป มันก็เป็นความด้นความเดา ความคาดความหมาย แต่มันมี

©2026 sa-ngob.com

หัวใจของเรานี่ไง ถ้าหัวใจของเรา ธาตุรู้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แต่มันโดนกิเลสครอบงำของมัน มันก็ไม่รู้ มันก็ไม่ตื่น มันก็ไม่เบิกบาน

แล้วมันก็ยอมจำนนกับกิเลสตัณหาความทะยานอยากของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป จริตนิสัยของคน ความชอบต่างๆ มันแตกต่างกัน มันก็คาดก็หมายตามแต่อำนาจวาสนาของตน เวลาทำไป สิ่งนี้มันก็เป็นสัญญาอารมณ์ทั้งสิ้น

เราศึกษา เราฟังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งไง เวลาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธัมมจักฯ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอๆ ไง เวลาเทศน์จนปัญจวัคคีย์เป็นพระโสดาบันทั้งสิ้น แสดงอนัตตลักขณสูตรไง

รูปเป็นของเราหรือไม่ ขันธ์ ๕ เป็นของเราหรือไม่เป็นของเรา

ไม่เป็น ไม่เป็นพระเจ้าข้า

ไม่เป็นแล้วไปยึดมั่นถือมั่นไว้ทำไม

ถ้ายึดมั่นถือมั่นนี่ไง นี่สมมุติบัญญัติ

แต่เวลาแสดงธรรมๆ ปัญจวัคคีย์ใช้สติใช้ปัญญาใคร่ครวญตามไป ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาเป็นจริงเป็นจัง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นๆ เกิดขึ้นกับในใจของปัญจวัคคีย์ เวลาถึงที่สุดแล้วเป็นพระอรหันต์ๆ ไง นี่ถ้าความเป็นพระอรหันต์เป็นสัจจะเป็นความจริง

©2026 sa-ngob.com

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราก็เชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา เราถึงได้มาอยู่วัดอยู่วา มาประพฤติปฏิบัติของเราไง

ทำไมต้องไปวัดไปวา

อ๋อ! วัดก็วัดหัวใจนี้ไง ข้อวัตรปฏิบัติของเรานี่ไง ถ้าอยู่ในสังคมๆ สังคมก็เป็นเรื่องโลกๆ นี่ไง ถ้าเรื่องโลกๆ เราทำสิ่งใดมันก็ไปขัดหูขัดตาเขา

เวลาทางโลกเขาพากันไปรื่นเริงบันเทิงใจในกระแสสังคมนั้น ถ้ากระแสสังคมนั้นก็จมปลักอยู่กับอบายมุขกับอบายภูมิ

ไปวัดไปวา ผู้ทรงศีลทรงธรรม ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา เราถือศีลของเรา ถ้าถือศีลของเราให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจของเรา เห็นไหม

ถ้าเป็นจริงเป็นจัง มันเป็นจริงตรงไหนล่ะ

ดูบ้านสิ บ้านของคน ถ้ามันมีรั้วรอบขอบชิด มันปลอดภัย เพราะมันมีรั้วรอบขอบชิดป้องกันโจร ป้องกันขโมย ถ้ามีศีลๆ ถ้ามีศีลน่ะ จิตใจมันไม่ล่อกแล่ก ไม่วอกแวก ไม่โลเลไปกับโลกนะ มันป้องกัน ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗

ถ้าทำความสงบของใจของเราได้ เข้าบ้านเข้าเรือนของเรา ถ้าใครมีบ้าน จิตสงบแล้วเหมือนมีบ้านหลังหนึ่ง มีบ้านมีเรือนมันมีที่ซุกหัวนอน ถ้ามีที่ซุกหัวนอน ในบ้านของเรามีทรัพย์สมบัติมากน้อยขนาดไหน มันก็

©2026 sa-ngob.com

อยู่ที่จริตนิสัยของตน ถ้าอยู่ที่จริตนิสัยของตน ใครได้ทำบุญมากน้อยขนาดไหน

ถ้าใครบ้านหลังใหญ่ คำว่า “บ้านหลังใหญ่” มันก็มีความสงสัยมาก มันก็มีความทุกข์ความยากในหัวใจมาก จะทำความสะอาดมันก็ยากหน่อยหนึ่ง แต่ถ้ามันบ้านหลังเล็กหลังน้อยขึ้นมา ทำความสะอาดก็ง่ายขึ้นไง ถ้าง่ายขึ้น

สัทธาจริต มันเชื่อมั่นนะ พุทโธๆ สัทธาจริตได้ พุทธจริต ผู้ที่มีสติปัญญา มันไม่ตรงกับจริต มันทำอย่างไรแล้ว ถ้าบังคับเอาจริงเอาจังได้อยู่พักหนึ่ง แต่มันไม่ยั่งยืนไง ถ้าไม่ยั่งยืนแล้วทำอย่างไร

ต้องใช้ปัญญา ก็ปัญญาอบรมสมาธินี่แหละ เวลาปัญญาอบรมสมาธิ ตรึกในธรรมๆ สิ่งที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา สูงสุดมันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธินี่แหละ เพราะเราตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเทียบมันเคียง มันรู้มันเห็นของมัน

ถ้ามันรู้มันเห็นของมันด้วยเหตุด้วยผลขึ้นมา โลกมันจะสู้ธรรมได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก สมมุติก็คือสมมุติ มันจริงตามสมมุติอยู่แล้ว แล้วสมมุติมัน ก็คำว่า “สมมุติ” มันไม่จริง ถ้ามันไม่จริง แล้วเวลามันคิดขึ้นมา มันมีเหตุมีผลของมันนะ ไม่จริงได้อย่างไร มันเจ็บมันปวด มันเจ็บมันช้ำอยู่ในหัวใจนี้ไง มันเจ็บมันช้ำในหัวใจก็เพราะว่ามันมีผลกระทบไง

©2026 sa-ngob.com

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ทำบุญทำบาปมา ทำบุญทำบาปมา มันก็ฝังใจ ฝังใจมันก็เป็นของเดิมๆ ของเก่าๆ มาปรุงมาแต่ง มานึกมาคิดของมัน เวลามันปรุงมันแต่งมันคิดมันนึกของมัน มันก็ให้ผลไง เวลาให้ผลนะ ให้ผลเป็นอะไร

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์คือวิบากกรรม ทุกข์คือวิบาก คือผลที่มันเกิดขึ้น

แล้วผลที่เกิดขึ้นเกิดจากการอะไร

เกิดจากตัณหาความทะยานอยาก สมุทัย อยาก ผลักไส เฉยๆ

ทำไม ทำไมเฉยๆ มันเป็นน่ะ

ก็ฐีติจิตไง เป็นที่อยู่ของอวิชชาไง ฐีติจิตคือจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง ถึงมันจะละเอียดรอบคอบขนาดไหนมันก็เฉยๆ นั่นน่ะ

ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ไอ้เฉยๆ นั่นล่ะตัวของมันเลยล่ะ แล้วตัวของมัน เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา ทำลายครอบครัวของมารทั้งสิ้น นั่นน่ะเวลาทำลายไปแล้ว นั่นน่ะเป็นความเป็นจริง

ถ้าจริงมันพ้นจากไตรลักษณ์ พ้นจากอนัตตา พ้นจากอัตตา พ้นจากตัวตน พ้นจากจิตเดิมแท้นี้ผ่องใส มันมีของมันอยู่ดั้งเดิม นั่นล่ะตัวมันทั้งตัวเลยแหละ แล้วไม่รู้จักมันด้วย ไม่รู้ไม่เห็น แต่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ประพฤติปฏิบัติไปเป็นคุ้งเป็นแควเลยล่ะ

©2026 sa-ngob.com

ถ้ามันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมานะ พุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันสงบ ถ้าจิตมันสงบตามความเป็นจริง มันปล่อยวางหมด มันวางหมดวางจนเป็นตัวของมันเอง

ถ้าไม่ใช่เป็นตัวของมันเอง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักฯ เทฺวเม ภิกฺขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ พระอัสสชิ พระต่างๆ นะ ก็ยังละล้าละลัง ยังทำสิ่งใดเป็นของตนขึ้นมาไม่ได้ไง มีแต่พระอัญญาโกณฑัญญะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น

ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา มัคโคทางอันเอก เอกตรงไหน เอกที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดขึ้นบนใจนี้ไง

ถ้าเกิดขึ้นบนหัวใจดวงนี้ แล้วหัวใจมันอยู่ไหน สมาธิทำอย่างไร

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนานะ เรามีอำนาจวาสนา แต่มันคาดมันหมาย มันด้นมันเดา เวลาคาดหมาย ความคาดหมาย ความด้นความเดา เราฟังแล้ว “อู๋ย! มันห่างไกล เรานี่ของจริงทั้งนั้นน่ะ ของเรามันชัดเจน”

กิเลสมันเข้าข้างตัวเองทั้งนั้นน่ะ

คนที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมีกิเลส มีอวิชชา แล้วอวิชชาเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเย้ยมารไง “มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้เลย”

©2026 sa-ngob.com

เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นพญามารนี้ไปไง พญามารดิ้นพราดๆๆ นะ คร่ำครวญนะ จนลูกสาวนางตัณหา นางอรดี ลูกสาวความโลภ ความโกรธ ความหลง ๓ คน “พ่อ เดี๋ยวหนูจะไปจัดการให้เองค่ะ”

เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจดวงนั้น เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันชำระล้างครอบครัวของมารสิ้นไปในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันมีที่มาที่ไป แล้วมันมีเหตุมีผล มันปัจจัตตัง มันสันทิฏฐิโก รู้จำเพาะตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ความชอบธรรมมันชัดเจน มันชัดเจนจนครอบครัวของมารดิ้นพราดๆๆ

ไอ้ของเราจับต้นชนปลายอะไรไม่ได้สักอัน แต่จำแม่น กิเลสมันร้าย เวลาความด้นความเดา ความคาดความหมายมันร้ายกาจ ร้ายกาจนัก

เวลาผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ใจสงบระงับไง ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา มันก็ไปติดซะ ติดทั้งนั้น กิเลสคือยางเหนียว เวลามันฟุ้งมันซ่านขึ้นมา มันฟาดงวงฟาดงาในหัวใจของตนนะ เวลาอวิชชาในหัวใจของสัตว์โลก เวลามันฟาดงวงฟาดงา มันเหมือนช้างสารที่ตกมัน

ช้างตกมัน ใครกล้าเข้าไปใกล้มัน เวลากิเลสมันฟาดงวงฟาดงา มันเหมือนช้างตกมัน ช้างตกมัน เลยกลมกลืนเป็นอันเดียวกันเลยไง เลย

©2026 sa-ngob.com

ไปกับเขา เป็นคุ้งเป็นแควไปเลย มันเลยส่งออกทั้งสิ้นไง มันไม่เป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มีวาสนาหรือไม่

มีวาสนาขึ้นมาก็มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ถ้ามีความเชื่อในพระพุทธศาสนาก็เชื่อบุญเชื่อบาป เชื่อบุญเชื่อบาปขึ้นมา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

เวลาทางโลกเขาอยากมั่งอยากมี อยากร่ำอยากรวย ไปอ้อนวอนไปขอเอานั่นน่ะ แต่ของเราในพระพุทธศาสนา คาถาเศรษฐี เศรษฐีเขารู้จักประหยัด รู้จักมัธยัสถ์ รู้จักทำหน้าที่การงานของตน นั่นน่ะคาถาเศรษฐี เราไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่นับถือนอกพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรมๆ พระสงฆ์ก็เกิดจากพระธรรมนั่นแหละ พระสงฆ์ที่แท้จริงก็มีดวงตาเห็นธรรม บรรลุธรรมเป็นสัจธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรมก็ธรรมและวินัยนี้ไง แล้วมันนอกเหนือไปจากนี้หรือ

แล้วไปอ้อนวอนขอ ไปตื่นโลก ตื่นกระแสสังคมไปอย่างนั้น เป็นมงคลตื่นข่าวไง พวกเทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ นั่นน่ะภพชาติของเขา เขาก็อยากบรรลุธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ เทวดา อินทร์ พรหมสำเร็จเป็นพระอรหันต์เป็นหมื่นเป็นแสน แล้วถ้ามิจฉาทิฏฐิเขาก็ดื้อรั้นอยู่อย่างนั้น แล้วก็ไปกราบไหว้ นี่มงคลตื่นข่าวทั้งนั้น

©2026 sa-ngob.com

เอาจริงเอาจังของเรามา ถ้ามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนานี่อำนาจวาสนา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เราทำสิ่งใดถ้าประสบความสำเร็จในชีวิตของเรา สิ่งใดเป็นที่พึ่งที่อาศัยได้ เห็นไหม

คนเราเกิดมา สิ่งมีชีวิตมีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เหมือนกัน มีร่างกายมีอาการ ๓๒ นี้เหมือนกัน มีจิต มีขันธ์ ๕ มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน มีอำนาจวาสนาหรือไม่ ถ้ามีอำนาจวาสนา มันจะมีศรัทธา ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ถ้าศรัทธาในพระพุทธศาสนาไง

เวลาศรัทธาในพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราก็เห็นดีเห็นงามด้วย เห็นดีเห็นงามด้วยเพราะมันเป็นประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นการแสดงออก มันเป็นประเพณีของชาวพุทธ

เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถือธุดงควัตร ให้มักน้อยสันโดษ ให้เข้าไปสู่ใจของตนให้ได้ แต่เวลาเข้าสู่หัวใจตนให้ได้ เวลาการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันปฏิบัติดีงามขึ้นมานะ โอ้โฮ! มันมีความสุขนะ

ความสุขเพราะอะไร

ความสุขเพราะมีสติมีปัญญา สิ่งนอกนั้นเป็นของไร้ค่า

เวลาศีล ๕ ขึ้นมา เวลามีศีล เวลาครูบาอาจารย์ท่านเปรียบเทียบมีกองเงินอยู่กองหนึ่ง ให้ใครนับได้เท่าไรเอาไปเท่านั้น ทุกคนรีบนับใหญ่เลย ว่าจะเอาจำนวนให้มากที่สุด เวลาถือศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ เวลา

©2026 sa-ngob.com

ศีลก็แค่ขอศีล ๕ ศีล ๘ ไม่กินข้าวเย็น มันชักเริ่มลังเลแล้ว แล้วศีล ๑๐ ล่ะ เวลา ๒๒๗ ไปเลย

ศีลคือรั้วรอบขอบชิด และถ้าเรามีศีลมีธรรม อบอุ่นนะ แล้วไปเป็นเรื่องปกติธรรมดา เราไม่ตื่นเต้น เราไม่ถือมงคลตื่นข่าว ตื่นไปกับกระแสสังคมเป็นกระต่ายตื่นตูมไปกับทางโลกเขา เรามั่นคงในพระพุทธศาสนาในรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เวลาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้ามีศีล มีศีลมีธรรมในหัวใจของตน ฝึกหัดทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แล้วถ้ามีวาสนาด้วย เราก็ไม่ติดในสมาธิของเรา ฝึกหัดน้อมไป ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นกิเลสมันสะเทือนหัวใจนะ ถ้ามันเห็นจริงๆ

ไอ้ที่มันเห็น มันรู้มันเห็นปัญญาอบรมสมาธิ มันไม่รู้มันไม่เห็น ถ้าไม่รู้ไม่เห็นขึ้นมา ไม่รู้ไม่เห็น เรามีตาไหม ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะ ถ้าใจไม่รับรู้นะ เห็นสักแต่ว่าเห็น

เวลาจิตใจเราไม่นึกคิด เราเห็นรูปสิ่งใด ไม่รู้ว่ารูปอะไรนะ แต่เห็นเหมือนกัน เห็นสักแต่ว่าเห็น แต่ถ้าจิตมันรับรู้ขึ้นมานะ ในตามความเป็นจริง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เวลาอายตนะกระทบ ความรู้ความเห็นอันนั้นมันก็เป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมาทันที

©2026 sa-ngob.com

เวลาผิดชอบชั่วดีขึ้นมามันจะรับรู้ของมัน เวลาเราจะรักษาหัวใจของเรา มันดิ้นมันรนของมันทั้งนั้นน่ะ

ฉะนั้น ถ้าสัทธาจริต หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ถ้ามันกลมมันกลืนต่อกัน

สิ่งที่เป็นภาระรุงรังทั้งสิ้น ความรู้สึกนึกคิดนี่แหละ ทุกข์ๆ เพราะความคิดของตน เวลานักปฏิบัติๆ ก็วิตกกังวลว่าปฏิบัติแล้วจะได้ขั้นได้ตอน จะบรรลุธรรม มันเป็นความทุกข์ความยากทั้งนั้นน่ะ

ฉะนั้น เวลาอภิธรรมถึงพูดไง ปฏิบัติไปด้วยความอยาก ไอ้พวกที่มีความอยากๆ ไอ้พุทโธๆ มันจะเป็นนิมิต มันไม่ใช้ปัญญา ถ้าใช้ปัญญาๆ นะ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ การเคลื่อนไหวต้องใช้ปัญญาตลอดไป ปัญญาจะเท่าทัน ปัญญาจะเป็นวิปัสสนา

วิปัสสนึกทั้งนั้นน่ะ มันจะวิปัสสนาไปที่ไหน

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง มันอยู่ที่จริตนิสัย ถ้าสัทธาจริต หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ควบคุมดูแลให้ดีขึ้นมา จิตมันสงบระงับเข้ามาให้ได้

แต่ถ้ามันพุทธจริต มันไม่มีเหตุมีผล มันดีดมันดิ้น มันไม่ยอมรับอะไรทั้งสิ้น เราใช้ปัญญาของเรา

ปัญญาในอะไรล่ะ

©2026 sa-ngob.com

ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

เวลามันตรึกขึ้นมาไง เวลาความคิดที่มันพุ่งรุนแรง มันทุกข์มันยาก ถ้ามันไม่ทัน มันทุกข์มันยากจนจบไปแล้วค่อยนึกได้

แต่เริ่มฝึกหัดนะ ไอ้นั่นคืออะไร เราขาดปัญญา เราขาดสติ กิเลสมันลากจูงไปจนเกิดความรู้รอบหนึ่ง ถ้าเราเท่าทัน เราก็พยายาม

เวลาตามรู้ตามเห็น มันคิดจนจบแล้วเราค่อยระลึกได้ว่า โอ๋ย! ทุกข์อีกแล้ว แล้วความทุกข์เราก็มาใช้สติปัญญาใคร่ครวญฝึกหัด ต่อไปเวลาความคิดจะเกิดขึ้น นี่รู้เท่ารู้ทัน

ตามรู้ตามเห็นกับรู้เท่ารู้ทัน รู้แจ้งแทงตลอด มันจะรู้ในอะไรล่ะ

ก็ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม จิตนี้มันเป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เวลามันมีกำลังของมัน มันรู้มันเห็นของมัน

“นั่นน่ะปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔”

ถ้าเป็นกรรมฐาน เป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัตินะ นี่เป็นปัญญาอบรมสมาธิๆ เวลามันเป็นสมาธิแล้วไม่รู้จักว่าเป็นสมาธิอีกต่างหากนะ ไปติดพันของมันไง ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ

©2026 sa-ngob.com

เขาบอกว่า ปฏิบัติธรรม ถ้ามันมีกิเลส ไอ้พวกกรรมฐานปฏิบัติธรรมตามกิเลส ถ้าใช้สติปัญญาไปเลย มันจะเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา

เวลาจะปฏิบัติก็บอกว่า มีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ ปฏิบัติไปด้วยความมีกิเลส ปฏิบัติไปโดยกิเลส กิเลสมันเป็นความอยาก

เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ ท่านบอกว่า เวลามันอยากโดยกิเลส มันอยากโดยอบายมุข อยากโดยสมุทัย อยากโดยที่เราไม่เท่าทันนั่นน่ะ ความอยากอย่างนั้นเป็นกิเลส แต่เราเป็นชาวพุทธ เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราอยากของเรา เราอยากจะพ้นทุกข์ เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ เราอยากจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา เราไปวัดไปวามันมีความอยากไหม มันก็อยาก อยากสงบระงับ อยากมีความสุข อยากมีความร่มเย็นเป็นสุข อยากมีสติปัญญา อยากมีรั้วรอบขอบชิด อยากมีบ้านหลังงามๆ อยากจะมีสมาธิไง

เวลาปฏิบัติ ถ้ามันปฏิบัติแล้วถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันก็เป็นไปได้มันก็เป็นจริงของมันนะ เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันก็มีความสุขของเรา

แล้วคนที่วาสนา อำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีงามนะ จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร จิตสงบไหม สงบแล้วทำไมยังโง่ยังเซ่ออยู่อย่างนั้นน่ะ คิดว่ามันเป็นมรรคเป็นผลมาจากไหนมันเป็นมรรคเป็นผลไปไม่ได้หรอก มันเป็นมรรคเป็นผลไป มันต้องเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เป็นสัจจะความจริงขึ้นมา

©2026 sa-ngob.com

ปุถุชน กัลยาณชน

ปุถุชนคนหนาปฏิบัติแล้วล้มลุกคลุกคลานตลอดไป แต่กัลยาณชนขึ้นมา เห็นรูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เวลามันกระทบขึ้นมา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะกระทบ ถ้ามีปัญญาอบรมสมาธิมันเท่าทันของมัน มันรู้เท่ารู้ทันของมัน มันเห็นเหตุเห็นผลของมัน มันวางของมันได้ ถ้ามันวางของมันได้ นี่จากปุถุชนเป็นกัลยาณชน แล้วถ้าน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ มันสะเทือนหมด

เวลามันล้มลุกคลุกคลาน มันเห็นของมัน เวลามันทุกข์มันยาก มันเป็นของมัน แต่ด้วยอำนาจวาสนาของตนที่อ่อนด้อยขึ้นไป สิ่งนั้นน่ะไปคลุกคลีกับมัน ไปเห็นดีเห็นงามไปกับมันไง

“เวลาปฏิบัติ ปฏิบัติด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ปฏิบัติแล้วมันไม่ได้ผล เวลาใช้แนวทางสติปัฏฐาน ๔ เราต้องใช้สติปัญญาไปเลย”

มันไม่มีสมถกรรมฐาน จิต จิตตภาวนายังล้มลุกคลุกคลาน จิตตภาวนา ตัวเองยังไม่มีบาทมีฐาน สมถกรรมฐานไม่มั่นคงของตนน่ะ ล้มลุกคลุกคลานไปทั้งสิ้น

เวลาภาวนาๆ ขึ้นมามันมีความสงบระงับบ้าง

นี่ไง เวลาบอกว่า มีกิเลสปฏิบัติไม่ได้

©2026 sa-ngob.com

แต่เวลาครูบาอาจารย์ ทุกคนมันมีกิเลสทั้งนั้นน่ะ เราก็พยายามสำรวมระวังของเราเอง แล้วเราฝึกหัดไง

เวลากิเลสมันต่อมันต้านก็ทำความสงบของใจได้ยากนะ เวลาใจสงบระงับได้บ้าง เวลาได้สัมผัสไง ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก เวลามันทุกข์มันยากก็ทุกข์ยากเจียนตาย เวลามันสงบระงับแล้ว เออ! มีความสุข นี่ไง มันก็ไปติด เวลาปฏิบัติก็อยากได้อย่างนี้อีกๆ เห็นไหม กิเลสซ้อนกิเลส

ที่ว่ามีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ เราก็ฝึกหัดควบคุมดูแลของเรา เวลามันมีความสงบระงับบ้าง มีสติมีปัญญาขึ้นมาบ้าง มีสติปัญญา เวลาสรรพสิ่งในโลกเป็นอนิจจัง สิ่งที่ว่าเป็นอนัตตาๆ นี่แหละ สุพเพ ธมฺมา อนตฺตา ตัวของมันเองก็เป็นอนัตตาของมันอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเรามีสติปัญญามากน้อยขนาดไหน เห็นความหยาบความละเอียดของอนัตตาได้มากน้อยขนาดไหน

เวลามันเป็นของมันแล้ว มันก็มีอาการของมันไง เวลาจิตมีกำลังของมัน มันจะไปรู้ไปเห็นสิ่งต่างๆ ขึ้นมา นั่นน่ะมันเป็นอนัตตาในตัวของมันเอง ถ้าอนัตตาในตัวมันเอง แต่เราไม่รู้เห็นเพราะเราก็เป็นไปกับมันไง

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา เวลาจิตสงบแล้ว เจริญแล้วเสื่อมๆ มันก็เป็นอนัตตา เป็นอนัตตาโดยกระแสของกิเลส ไม่ได้รู้ได้เห็นโดยสติโดยปัญญาของเราเลย

©2026 sa-ngob.com

ถ้าเรารู้เราเห็นโดยสติปัญญาของเรา เวลาจิตมันดีของมันขึ้น มันสงบระงับขึ้น เออ! แล้วมันเสื่อมไปทำไมมันไม่รู้ ถ้ามันเสื่อมไปแล้ว เสื่อมไปแล้วก็ไม่มีเลยไง ไม่มีมันก็เป็นสัญญาทั้งนั้นน่ะ

เวลากิเลสมันเด็ดปีก เวลากิเลสมันเด็ดปีกนะ จบเลย ล้มลุกคลุกคลานอยู่นั่นน่ะ

เวลาประพฤติปฏิบัติมา ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมา อวกาศของจิต อวกาศของธรรม เวลาอวกาศของจิต อวกาศของธรรม เหมือนเป็นมังกรเลย จิตสงบระงับแล้ว มันมีกำลังแล้ว น้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ใช้สติปัญญาใคร่ครวญพิจารณา

พิจารณากาย เวลาจิตสงบแล้วเห็นกาย เวลาเห็นกาย เห็นกายเป็นภาพเลย เจโตวิมุตติ เห็นกายโดยส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้ เวลาถ้ามีกำลังพิจารณาไปมันแปรสภาพ พับๆๆ

แล้วพอพิจารณาไปแล้ว เวลาเห็นกายแล้วแปรสภาพ มันไม่ไป ถ้าสมาธิมันอ่อนลง มันรู้ทันที แล้วเวลาสมาธิมันเบาลง แล้วเวลามันพิจารณาธรรมๆ กาย เวทนา

เวทนา ความเจ็บความปวด ความพิจารณาของมัน แล้วถ้าเวทนาสักแต่ว่าเวทนา มันก็ซาๆ อยู่ เวลาถ้ามันชนะขึ้นไป เวทนาดับหมด จิตเด่นขึ้นมาเลย พิจารณาจิต

©2026 sa-ngob.com

พิจารณาธรรม พิจารณาธรรมก็พิจารณาสิ่งที่กระทบกระเทือนหัวใจ สิ่งที่มันฟูขึ้นมาจากหัวใจ นี่พิจารณาธรรม

เวลาจิตสงบแล้วถ้ามันพิจารณาของมันไป มันเป็นสัจจะเป็นความจริงของมันขึ้นมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าจิตมันมีกำลังของมัน พิจารณาไปแล้วมันทะลุปรุโปร่งทั้งสิ้น

ถ้าเวลากำลังของสมาธิมันเบาบางลง พิจารณาไปเถอะ คาอยู่นั่นแหละ กิเลสมันเด็ดปีก แต่พิจารณาถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ เหมือนมังกรติดปีกเลย โอ้โฮ! อวกาศของจิต อวกาศของธรรม

เวลาปัญญาอบรมสมาธิๆ ถ้าสติปัญญามันเท่าทันของมัน มันก็ปล่อยมันก็วาง นี่เป็นสมาธิ สมาธิแล้วถ้ามันน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ เวลามันพิจารณาของมันไป

นี่ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐาน ๔ ของใคร

สติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาก็พุทธะ พุทธะก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รัตนตรัย พระธรรมๆ พระธรรมก็สัจธรรมตามความเป็นจริง พระสงฆ์ๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม

ถ้ามันแนวทาง แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มีหรือเปล่า จิตเป็นสัมมาสมาธิรู้ไหม

©2026 sa-ngob.com

ขั้นของสมาธิก็เป็นขั้นของสมาธิ ขั้นของปัญญาก็เป็นขั้นของปัญญา ขั้นของสมาธิ ทำสมาธิแล้วเจริญแล้วเสื่อมๆ ชำนาญในวสี ถ้าชำนาญในวสี มีสติมีปัญญาขึ้นมา สมาธิมันจะเสื่อมไปไหน ถ้าสมาธิเสื่อม ผู้ที่พิจารณาไปซ้ำแล้วซ้ำเล่าจะพิจารณาอย่างไร เงินที่มีอยู่ ใช้จบไปแล้วจะเอาเงินมาจากไหน

เงินที่ใช้อยู่ก็ใช้เพื่อทำธุรกิจ ทำธุรกิจก็มีกำไรขาดทุน ถ้าขาดทุนขาดทุนก็มีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ากำไร กำไรก็สะสมไว้

นี่ก็เหมือนกัน หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ทำอย่างไรให้จิตมันสงบระงับเข้ามา

ถ้าจิตสงบระงับเข้ามา สมาธิถ้ามีสติมีปัญญา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ชำนาญในวสี มีการควบคุมดูแลแล้ว สมาธิมันจะเสื่อมไปไหน

แล้วถ้าสมาธิจะเสื่อม เสื่อมหรือมั่นคงก็อยู่ที่เวลาใช้ปัญญา เวลาใช้ปัญญาขึ้นมา ถ้ามันอ่อนมันด้อย ปัญญาเคยทะลุปรุโปร่ง ทะลุปรุโปร่งส้มหล่นก็ได้

วาสนาของคนนะ คนที่มีวาสนา เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์เวลาหลวงปู่มั่นน่ะ เวลาธรรมผุดๆ เป็นภาษาบาลีเลย เวลาหลวงตาท่านบอก ของเราเป็นภาษาไทย ของหลวงตาท่านเป็นภาษาไทย ขึ้นมาเป็นภาษาไทย นี่วาสนาของคน

©2026 sa-ngob.com

ถ้าวาสนาของคน จิตมันมั่นคงแค่ไหน ถ้าจิตมั่นคง มันทวนกระแสกลับทั้งนั้นน่ะ ปัญญาในพระพุทธศาสนาคือทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจของตน

ปัญญาของโลก ปัญญาส่งออก วิทยาศาสตร์นี่คิดออกทั้งนั้นน่ะ คิดค้นคว้าคิดวิจัย แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาทวนกระแสกลับ กลับเพราะอะไร

กลับเพราะมีสมาธิไง สมาธิคือสมถะไง สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานไง

แล้วอะไรเป็นสมถะ อะไรเป็นวิปัสสนา

กูก็ไม่รู้ ไม่รู้ก็หยำเปไง กิเลสมันเด็ดปีก

ถ้าภาวนาเป็นสัจจะเป็นความจริงแบบครูบาอาจารย์ของเรา มังกรขยายปีก อวกาศของจิต จิตนี้มหัศจรรย์นัก ครอบคลุมทั้ง ๓ โลกธาตุ ยิ่งใหญ่พ้นจากครอบครัวของมาร

เวลามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นสัจจะความจริงขึ้นมามันก็ต้องมีการกระทำ บุคคล ๔ คู่ ทุกข์ เหตุให้เกิด ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ถ้าทุกข์ไม่ดับ ทุกข์ไม่ดับโดยสัจจะความจริง ทุกข์ไม่ดับโดยมรรค ๘ เป็นไปไม่ได้

อริยสัจมีหนึ่งเดียวเท่านั้น ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ จิตนี้

©2026 sa-ngob.com

อริยสัจเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชา ครอบครัวของมารในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงดาเห็นธรรม นี่เป็นสัจจะเป็นความจริง

แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันต้องมีสัจจะมีความจริงขึ้นมา นี่ไง พญามังกรติดปีก ขยายปีก ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ มีการกระทำโดยสมบูรณ์แบบ แล้วมหัศจรรย์ในใจของตน ปัตจัตตัง สันทิฏฐิโก

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่ พ้นจากวัฏฏะ พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน นิพพานแล้วไม่เกิดอีก เกิดไม่มี เพราะที่ไหนมีการเกิด ที่นั่นต้องมีการดับ ที่ไหนมีที่นั่นต้องมีเหตุมีผล นิพพาน

แล้วไม่มีอย่างไรล่ะ

ถ้าไม่มี นี่พญามังกรไง

แต่เวลากิเลสมันเด็ดปีก เด็ดปีกเพราะอะไร เด็ดปีกเพราะว่าอำนาจวาสนาของเราไง อำนาวาสนาของคนมันอ่อนด้อย มันประพฤติปฏิบัติไปแล้วยอมจำนนกับกิเลสไง ให้กิเลสมันเด็ดปีก จากพญามังกรมันกลายเป็นกิ้งกือ

เห็นกิ้งกือไหม มันเดินขายั้วเยี้ยเลย เดินยังตกท่อ กิ้งกือน่ะ

©2026 sa-ngob.com

ในสายตาของธรรม ถ้าพญามังกรสยายปีก มันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงเพราะใจดวงนั้นมันเป็นอย่างนั้น

ใจดวงนั้นทำความสงบของใจเข้ามามันมหัศจรรย์อยู่แล้ว สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วไม่ติดด้วย เพราะมันเจริญแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม สมาธิคือสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

แล้วสมาธิ เวลาจิตสงบแล้ว ถ้ามันน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง พญามังกรมันขยายปีกแล้ว แล้วภาวนามยปัญญา ปัญญามันทวนกระแสกลับเข้ามา มันแยกมันแยะของมันน่ะ พิจารณากาย กายให้เป็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์อย่างไร เวลาเป็นไตรลักษณ์ เป็นไตรลักษณ์เพราะอะไร

สักกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตมาส

สักกายทิฏฐิ ไอ้จิตดวงนั้นน่ะ อวิชชาอยู่ที่ฐีติจิต ฐีติจิตนะ ทิฏฐิความเห็นผิดว่าเป็นของเราทั้งนั้นน่ะ ไอ้ปากก็ว่า แหม! ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา

แตะไม่ได้เลยนะ สะดุ้งเฮือกเชียว ไม่ใช่ของเรามันดีแต่ปาก สมมุติทั้งนั้นน่ะ สมมุติบัญญัติเพราะรู้ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่มีความรู้จริงอะไรเลย นี่ความรู้จำ ความรู้จำมันยังสะดุ้งสะเทือนอยู่อย่างนั้นน่ะ ยังโหยหา ดีแต่ปาก ถ้ามันดีแต่ปาก

©2026 sa-ngob.com

มันวางหมดนะ ธรรมก็เป็นธรรม ธรรมนะ มันมีแต่ความสุขความสงบ มันสะเทือนใคร ไอ้ที่ทำให้สะเทือนเขาๆ มันเป็นธรรมได้อย่างไร สะเทือนหัวใจหรือไม่ ถ้ามันไม่สะเทือนหัวใจ แสดงออกมาอย่างนั้นได้อย่างไร

สิ่งที่แสดงออกมามันสะเทือนหัวใจ มันถึงแสดงออกมา ถ้ามันไม่สะเทือนหัวใจ อะไรมันพูดออกมา ถ้ามันเป็นจริงไง

เพราะว่ามันสะเทือน สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลาพิจารณาไปแล้วมันหายโง่ไง พิจารณา ถ้ามีกำลังของสมาธิพิจารณาไปแล้ว เวลามันแยกส่วนขยายส่วนของมัน พับๆๆ มันแยกออกไปหมดล่ะ

สิ่งที่เปรียบเทียบขึ้นมา มันใช้สติปัญญาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ มันปล่อยวางขนาดไหน มันก็ปล่อยวางชั่วคราวๆ เท่านั้นน่ะ การปล่อยวางมันเป็นการปล่อยวางโดยชั่วคราว ความปล่อยวางโดยขณะนั้น นี่ไง สมมุติบัญญัติๆ

สมมุติ จริงตามสมมุติ ทำขึ้นมาได้จริงขณะนั้น แต่มันไม่เป็นความจริงหรอก ทำแล้วทำเล่าๆ เวลามันขาด คำว่า “ขาด” คือดับทุกข์นิโรธ แล้วนิโรธอย่างไร ถ้าเป็นเองพูดไม่ได้ มันจะเป็นได้อย่างไร ไอ้พูดไม่ได้ มันไม่พูดเพราะมันไม่เคยมี มันมีก็พูดออกมาสิ มันไม่จริงทั้งนั้นน่ะ

ถ้ามันเป็นจริงๆ นะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลาการพิจารณา เห็นไหม เวลาถ้ามังกรมันขยายปีก เวลากิเลสมันเด็ดปีก

©2026 sa-ngob.com

มันเด็ดปีกนะ มันเป็นไส้เดือน ไส้เดือนนี่นะ เวลามันโดนขี้เถ้า มันดิ้นพับๆๆ เลย

จิตเวลามันสงบระงับ มันไม่ดิ้นรน มันไม่มีปฏิกิริยาใดๆ ทั้งสิ้น มีความสุขความสงบในใจของตน

เวลากิเลสมันเด็ดปีก เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็มีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ ไอ้พวกปฏิบัติโดยกิเลสมันไม่มีมรรคไม่มีผล

ไอ้นั่นก็ทำลายตัวเอง ตัวเองน่ะนะ ทำลายโอกาสตัวเองโดยไม่รู้ตัว การปฏิบัติโดยที่ไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน แนวทางสติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐาน ๔ จิตอยู่ไหน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะก็ไม่รู้จัก

ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจสงบ พุทธะ นั่นมันรู้จักสมาธิ รู้จักสมาธิ รู้จักตัวตนของตน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตตภาวนา ถ้าจิตตภาวนา จิตดวงนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลก

หัวใจของสัตว์โลก ถ้าพูดถึงทำสมาธิไม่เป็น หัวใจของสัตว์โลกมันไม่รู้ไม่เห็นของมัน มันอยู่ในสมมุติของโลก สมมุติของโลกก็ตัวตนของตนไง ถ้าเป็นตัวตนของตน ก็ทะเบียนบ้านไง เวลาเกิดก็มีใบเกิดไง เวลาตายก็จำหน่ายออกไปไง นั่นน่ะการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ผลของโลก ผลของสมมุติไง

©2026 sa-ngob.com

แต่ทำความสงบของใจเข้ามาๆ จะเป็นเศรษฐีกุฎุมพี จะยากจะจนเข็ญใจอย่างไร จิตสงบคือจิตสงบเหมือนกัน สมาธิคือสมาธิอันเดียวกัน พุทธะเหมือนกัน

ถ้าพุทธะเหมือนกัน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันอยู่ไหน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นเพราะอะไร ทำอย่างไรมันถึงเกิด

แล้วเกิดขึ้นมา มันอยู่ในไตรลักษณ์ไง เจริญแล้วเสื่อมๆ ไง สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สัพเพ ใช่ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา มันเป็นอนัตตาจริงๆ แต่เอ็งยังไม่เห็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมพ้นจากอนัตตา มันพ้นอย่างไร

แล้วพ้นอนัตตา กิเลสตัวไหนจะเข้ามาครอบงำ กิเลสตัวไหนมันจะกล้าหาญเข้ามาสู่สัจธรรมอันนั้น

ไร้สาระ ไอ้นี่ดิ้นพราดๆ ไส้เดือนโดนขี้เถ้า ไส้เดือนโดนขี้เถ้าแล้วปฏิกิริยา เห็นไหม มังกรติดปีกนะ อริยสัจนะ สัจจะความจริง

เวลาจะประพฤติปฏิบัติก็มีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ เวลาปฏิบัติไปปฏิบัติไปด้วยความประมาทเลินเล่อ ปฏิบัติไปด้วยสติปัญญาอ่อนด้อยให้กิเลสมันเด็ดปีกอีก จากมังกรกลายเป็นกิ้งกือไส้เดือน แล้วปฏิบัติพอเป็นพิธี ไร้สาระ

©2026 sa-ngob.com

เวลาครูบาอาจารย์เราไม่ทำอย่างนั้น เวลาครูบาอาจารย์ทำจริง ทำจังขึ้นมานะ เวลาทำจริงทำจังขึ้นมา ครูบาอาจารย์ที่ท่านเห็นการพลั้งเผลอ การปล่อยปละละเลย นั่นล่ะทางออกของกิเลสทั้งนั้นน่ะ

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ท่านจะปิดรอยรั่ว ปิดการให้กิเลสมันขับดันออกไป ปิด ปิดเพื่ออะไร

ก็เพื่อสะสมขึ้นมา เห็นไหม พุทโธๆๆ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ถ้ามีความสุขความสงบระงับขึ้นมา มันก็มีบ้านมีเรือนเป็นที่อยู่ที่อาศัย มันมีความสุข ความปกติสุข สงบสุขโดยชีวิตของตน ถ้าสงบสุขโดยชีวิตของตน สมาธิเป็นเครื่องอยู่ไง สมาธิเป็นที่พึ่งที่อาศัย

แล้วถ้ามีวาสนาขึ้นมา ก็ใช้ฝึกหัดใช้สติใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้มากใช้น้อยขนาดไหน มันต้องฝึกหัดใช้ สมาธิจะเกิดปัญญาเอง ไม่มีในโลกนี้ ถ้าสมาธิจะเกิดจากปัญญาเอง ฤาษีชีไพรในครั้งพุทธกาลเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไปศึกษากับเขาทั่ว ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน เวลาพระพุทธศาสนา ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา ทุกศาสนาเขาบอกเขาทำสมาธิเหมือนกัน แต่สมาธิของเขาคือสมาธิของเขา สมาธิมันมีมิจฉากับสัมมา

มิจฉาสมาธิ ทำสมาธิแล้วยึดติดในสมาธิของตน ทำสมาธิแล้วเอาความรู้วิเศษวิโสในความเป็นสมาธินั้น มีกำลังนั้น

©2026 sa-ngob.com

กำลัง เวลากำลังในมรรค ๘ ของเรา สัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิแล้ว ถ้ามันงานชอบ งานชอบมันย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามา ถ้ามีสติปัญญา มันจะเป็นพญามังกร ติดปีกบินมา เขาควบคุมได้ทั้งนั้นน่ะ

ถ้ากิเลสมันเด็ดปีก กลายเป็นกิ้งกือ กลายเป็นไส้เดือน

กิ้งกือมันก็ดูสวยงามนะ ชีวิตเป็นสิทธิของเขา เขาเกิดเป็นกิ้งกือมันก็อบายภูมิของเขา เคารพในสิทธิของเขา มันเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ ไส้เดือนๆ มันก็ภพชาติของเขาภพชาติหนึ่งนะ แต่โดยธรรมชาติของมัน เวลามันโดนขี้เถ้า มันดิ้น มันเจ็บมันแสบของมัน ดิ้นพับๆๆ เลย

เวลาจะประพฤติปฏิบัติเอากันแค่นั้นหรือ ทำกันพอเป็นพิธี พิธีปฏิบัติเป็นไส้เดือนไง ดิ้นพับๆๆ อวดโชว์เขา นั่นมันไส้เดือน ไส้เดือนมันมีอยู่ทั่วไป โดนขี้เถ้ามันก็ดิ้นอย่างนั้นแหละ แต่พญามังกรไม่มีใครเห็น ไม่มีสิทธิด้วย ตาไม่ถึง ดูไม่เป็น แล้วเห็นด้วยไม่ได้

แต่ถ้าเป็นจริงๆ ขึ้นมา เราฝึกหัดเอง ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก เรารู้เห็นเอง จิตสงบระงับขึ้นมามันมีความสุขความสงบของมัน ถ้ามีความสุขความสงบของมัน แล้วไม่ติดสมาธิ

ติดสมาธิๆ มันอยู่ที่วาสนาของคนนั้น คนคนนั้น เวลาคนที่มีอำนาจวาสนานะ แสวงหาในการประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติแล้วพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบระงับแล้วด้วยความหมั่นเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ เวลามันเสื่อม เสื่อมก็คือมันเสื่อม เสื่อมแล้วพยายามหาเหตุหาผล

©2026 sa-ngob.com

เวลาเสื่อม เสื่อมทั้งนั้น สมาธิถ้าไม่ชำนาญในวสี เสื่อม ผลกระทบมันรุนแรง แล้วผลกระทบมันรุนแรง เวลาจิตเสื่อม เวลาจิตเสื่อมขึ้นมามันทุกข์มันยากมากนะ แล้วเราเจริญขึ้นมาได้อย่างไร

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา ใช้สติใช้ปัญญาขึ้นมาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เวลากิเลสมันขาดเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา บุคคลคู่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ นั่นน่ะอกุปปธรรม อย่างนั้นน่ะไม่เสื่อม อกุปปธรรมมันถึงพ้นความเป็นอนัตตาไง

อนัตตานี้สำคัญมาก เวลาไตรลักษณะ พระไตรลักษณะนี่สำคัญมาก สำคัญมากเพราะมันเป็นธรรมทั้งหลาย ธรรมที่เจริญแล้วเสื่อม มันเกิดขึ้นจากความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะของบุคคลคนนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาโอสัตว์ขนสัตว์ เล็งญาณเลย มีวาสนาหรือไม่ ถ้าไม่มีวาสนา พูดอย่างไรก็ไม่รู้

มีวาสนา พระสารีบุตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการหลานพระสารีบุตร ทำไมพระสารีบุตรจับฟังธรรมนั้นบรรลุเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาในการฟังเทศน์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการหลานของพระสารีบุตร

ไม่ได้สอนพระสารีบุตรด้วย แต่พระสารีบุตรจับสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการหลานนั่นน่ะมาพิจารณา เป็นพระอรหันต์ทันที

©2026 sa-ngob.com

ถ้ามีสติมีปัญญา มันเกิดจากภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นมันไม่ใช่ว่าจะรู้จะเห็นด้วยตาเนื้อ รู้เห็นด้วยการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์วิจัย

วิเคราะห์วิจัย ถ้ามีสัมมาสมาธิ นั่นน่ะวิเคราะห์วิจัย ถ้ามีสมาธิแล้วถ้าวิเคราะห์วิจัย เวลาคนที่ใช้ภาวนามยปัญญานะ ปัญญาที่มันจับสติปัฏฐาน ๔ ส่วนใดก็ได้ที่จับได้ มันพิจารณาไป โอ้โฮ! มันทะลุมันทะลวง จิตของคนเป็นได้ขนาดนี้หรือ เป็นได้ขนาดนี้หรือ

เวลาสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ เวลาเป็นสมาธิก็เป็นสมาธินะ เวลามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ เวลาปัญญามันหมุนแล้ว จักรมันเคลื่อน หมุนติ้วๆ มันเร็วขนาดไหน

ความคิดเร็วกว่าแสง แต่ภาวนามยปัญญา ปัญญาทวนกระแสกลับ มันเท่าทันทั้งสิ้น แล้วมันบดมันบี้ด้วย มันบดมันบี้โดยเป็นธรรมจักร จักรมันบดมันบี้ขึ้นไป

บดบี้อะไร

ความเห็นผิด บดบี้สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่เกิดขึ้น คนเราเกิดขึ้นมามันมีอวิชชา มันมีมาร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระพุทธศาสนาสอนถึงเรื่องมารไง

ลัทธิศาสนาอื่นเขาสอนถึงแม่มด ปีศาจ ซาตาน

©2026 sa-ngob.com

เราเองเวลาเทียบเคียงไง มันก็บอกว่า กิเลสมันเป็นซาตาน มันเป็นพ่อมด แต่เวลารู้เวลาเห็นขึ้นมา กิเลสมันก็คือกิเลสนะ

เวลาอวิชชาๆ พญามาร เขาวาดเป็นรูปยักษ์ รูปมาร รูปยักษ์ รูปมารเพราะว่าเหตุผลที่เวลามันครอบงำหัวใจของสัตว์โลก แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาพญามาร เรือนยอดของเรือน ๓ หลัง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นบอกว่า ฐีติจิตเป็นบ้านของอวิชชา

หลวงตาบอกว่า จิตที่ผ่องใสๆ นั่นน่ะคือตัวอวิชชา

อวิชชา ที่อยู่ของอวิชชา แล้วกิเลสเป็นอย่างไร รู้ตัวมัน เห็นตัวมันไหม สิ่งที่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน นั่นน่ะวิทยานิพนธ์ของท่าน ท่านรู้เห็นของท่านซัดเจนของท่าน ไอ้ที่ว่าเป็นมารๆๆ ไอ้พญามารนั่นน่ะ ไอ้ครอบครัวของมารนั่นน่ะ เวลามันพลิกมันแพลงขึ้นมา มันชำระล้างอย่างไร มันบีบบี้สีไฟอย่างไร

เวลานกอินทรีย์ยิ่งใหญ่นักในบรรดานก เวลากิเลสมันเด็ดปีกนะ อินทรีย์ปีกหัก มันหัวทิ่มลงสู่พื้นดิน บินไม่ได้ แล้วเจ็บไข้ได้ป่วยด้วย แล้วมันจะหาอาหารอย่างไร นกเวลามันปีกหัก

เวลามันมีปีก มันบินขึ้นมา โอ้โฮ! นกอะไรแล้วแต่เห็น หลบทันทีเลย เอาตัวรอดๆ แม้แต่สัตว์บกข้างล่างมันยังต้องระวัง เวลาโฉบมานี่มัน

©2026 sa-ngob.com

จับไปเลย กรงเล็บ ปั๊บ! ไปแล้ว นี่พญาอินทรีย์ นกเวลามันสมบูรณ์ของมัน

กิเลสเวลามันเด็ดปีก ปีกหัก บินไม่ได้ หัวทิ่มลงสู่แผ่นดินนั่นน่ะ ล้มลุกคลุกคลานอยู่นั่นน่ะ เวลากิเลสมันเด็ดปีกนะ

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน คนที่มีวาสนาพยายามฝึกปฏิบัติของเราให้มันเข้มข้นเข้มแข็งขึ้นมา แล้วเข้มข้นเข้มแข็งขึ้นมา สิ่งที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาที่ใจนี้ สิ่งที่ผลกระทบรอบข้างมันถึงเป็นสัปปายะไง

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัปปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ สัปปายะ ๔ เป็นสิ่งที่โหยหาของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

แต่ในปัจจุบันนี้มันเป็นกิ้งกือไส้เดือน นกปีกหักไง สัปปายะมันเป็นอย่างนั้นน่ะ เป็นที่คลุกคลี เป็นไส้เดือนโดนขี้เถ้า อีนุงตุงนังไปหมดเลย แล้วมันเป็นสัปปายะตรงไหนวะ

โอ้! สัปปายะไม่ได้หรอก มันเหงา สัปปายะแล้วมันว้าเหว่

ก็ว้าเหว่นั่นก็คือกิเลสไง แล้วเอ็งไม่ได้พิจารณาเลยหรือ เอ็งไม่ได้แตะต้องเลยหรือ ก็ที่เรามาฝึกหัดกันอยู่นี่ เรามาเพื่ออะไร

ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ธาตุ ๔ ทุกคนเหมือนกัน มีเหมือนกัน ขันธ์ ๕ ความรู้สึกนึกคิดของตน แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา สัปปายะไง สถานที่

©2026 sa-ngob.com

เป็นสัปปายะ กายสัปปายะ กายวิเวก จิตวิเวก แล้วมันวิเวกจริงไหม แล้วมันวิเวก วิเวกอย่างไร เวลากายวิเวก อยู่ในที่สัปปายะ อยู่ในที่วิเวก แต่จิตมันไม่เป็นสัปปายะ มันไม่วิเวกด้วยน่ะสิ

ไส้เดือนเวลามันโดนขี้เถ้า ดิ้นพับๆๆ ไส้เดือนโดนขี้เถ้า ทุกคนเห็นนะ เวลากิเลสมันดิ้นรนในใจ เจ็บช้ำอยู่คนเดียวนั่นน่ะ เวลาพูด หน้าชื่นอกตรม

เวลาฝึกหัดปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ว่าไอ้กิเลสมันร้ายนัก ถ้ากิเลสร้ายนัก เวลามันเด็ดปีกล้มลุกคลุกคลาน เจริญแล้วเสื่อมทั้งสิ้น

เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติโดยกิเลสก็ไม่ได้ มันไม่เป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันต้องใช้ปัญญาไปเลยๆ

ปัญญาไปเลย มันก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่นั่นน่ะ

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ท่านสัปปายะ ๔ สถานที่เป็นสัปปายะ กายวิเวก จิตวิเวก แล้วถ้าวิเวกของเราได้ เราก็ฝึกหัดค้นคว้าของเรา วิเวกขึ้นมา เห็นไหม

สมณะเป็นทางที่กว้างขวาง ปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมงไง ไปวัดไปวาขึ้นมา เราก็วางงานทิ้งไว้ที่บ้านหมดแล้ว เวลาเราไปประพฤติปฏิบัติก็ ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน ๒๔ ชั่วโมง เวลามีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ข้อวัตรก็ทำความสะอาดนั่นน่ะ เพราะอะไร เพราะคนเรามันใช้สอยสิ่งใด ทำสิ่งใดมันก็ต้องดูแลบำรุงรักษา

©2026 sa-ngob.com

เวลาถ้ามันเอาจริงเอาจังขึ้นมา หมู่คณะเขาก็ช่วยกันดูแลไง อดนอนผ่อนอาหาร ๒๔ ชั่วโมงเลย ๒๔ ชั่วโมง เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา

เวลาหน้าชื่นอกตรม เวลาไส้เดือนกิ้งกือ เวลามันดีดมันดิ้น มันทำพอเป็นพิธีๆ ถ้าเราเอาจริงเอาจังของเราขึ้นมา ให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในใจของตน ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในใจของตน เราปฏิบัติ

เวลาถ้ามีวาสนา มันเปรียบเทียบ เวลาสงบ สงบมันก็มีความสุขแล้วถ้ามีความสุข มันเกิดที่ไหน

เวลาประพฤติปฏิบัติมันเกิดจากจิต จิตตภาวนาๆ ผู้ที่รื้อค้นค้นหาหัวใจของตน ถ้ารื้อค้นค้นหาหัวใจของตน ร่างกายนี้มันเป็นเรื่องภายนอกเลยนะ เวลาเดินจงกรม สิ่งใดจิตมันไม่ออกมาเลย ไม่รับรู้เลย เดินไปเถอะ

เวลาครูบาอาจารย์เดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตกๆ เพราะใจมันจะเอา

๑. ใจจะเอา

๒. เคยได้ เคยเป็น มันทำได้ มันเกิดจากใจดวงนี้

แต่ที่มันไม่ได้ๆ ไม่ได้เพราะว่ากิเลสมันเด็ดปีกไง จะเป็นกิ้งกือตุ๊กแก จะเป็นนกปีกหัก เป็นไปทั้งนั้นน่ะ แล้วยอมจำนนกับมันใช่ไหม

©2026 sa-ngob.com

แต่ถ้าเราฝึกหัดโดยสัจจะโดยความจริงขึ้นมา เราจะเด็ดกิเลส เราจะไม่ให้มันมีอำนาจ เราจะไม่ให้มันยิ่งใหญ่ มันก็คือเรานั่นแหละ มันเกิดมากับเรา อวิชชา เพราะไม่รู้ถึงเกิด แล้วจะรู้ จะรู้เดี๋ยวนี้ วิชชา

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณ์ เวลาเป็นวิชชา มันดับๆๆ หมดล่ะ มันดับด้วยสติด้วยปัญญาของตน ถ้ามันดับด้วยสติด้วยปัญญาของตน เราฝึกหัดปฏิบัติอยู่นี่ เราเข้มแข็งของเรา เราจะมีการกระทำของเราให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงของเราขึ้นมา

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงของเราขึ้นมา มันเป็นที่ไหน

ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก เป็นเฉพาะคนคนนั้นน่ะ

เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาอยู่ด้วยกันนะ คนคนหนึ่งฟุ้งซ่านเกือบเป็นเกือบตาย คนคนหนึ่งสงบระงับขึ้นมาก็ได้ คนคนเดียวคนนั้นเดี๋ยวก็ฟุ้งซ่าน เวลามันสงบก็สงบใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเวลาเป็น มันเป็นในใจดวงนั้น เวลามันทุกข์มันยาก ใจดวงนั้นมันทุกข์ยากเกือบตาย เวลามันเป็นๆ ขึ้นมา แล้วก็นี่ไง สติปัญญาไง

ถ้าเป็นนี่มันยืนยัน มันยืนยันถึง ศีล สมาธิ ปัญญา มันยืนยันถึงศีล รั้วรอบขอบชิด มันยืนยันถึงจิตเรานี้สงบได้ มันยืนยันว่าเราจะฝึกหัดใช้ปัญญาของเราได้

©2026 sa-ngob.com

ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นไปแล้วใช้สติปัญญา มันพิจารณาของมันไปแล้ว ตทังคปหาน ชั่วคราวๆ เราทำได้ เราทำได้ แต่เวลาทำอีก ทำไมมันไม่ได้ มันไม่ได้ เป็นเพราะอะไร มันจะหาเหตุหาผลของมันนะ

มันทำไม่ได้เพราะมรรค ๘ มันขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไป

เวลาสิ่งที่เกิดขึ้นๆ ทำสัญญาต่างๆ ในทางเอกสารก็อยู่นั่นแหละ แต่มันก็เสื่อมค่านะ แต่นี่เป็นนามธรรม สติก็ระลึกรู้นี่ไง สตินะ แล้วมหาสติมันยิ่งกว่านี้อีก

เวลาฝึกหัดๆ บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ มหาสติแล้ว

ไม่ใช่มหาสติ จะภาวนาเป็นคู่ที่ ๓ ไม่ได้ คู่ที่ ๓ มันรุนแรง แล้วมันทะลุทะลวงมากกว่านี้ แล้วถ้าคู่ที่ ๔ มันเป็นขันธ์ไม่ได้เลย มันเป็นน้ำซับน้ำซึมเลย มันซึมซาบไป มันไม่ใช่กระทบ

ไอ้นี่กระทบนะ อายตนะกระทบ จิตสะดุดหมด คิดน่ะ แต่ไอ้นั่นมันไม่ใช่ มันละเอียดกว่านี้เยอะ

แล้วมันเป็นอย่างไร

ถ้าเราจะเด็ดกิเลสไง ความว่าเราจะเด็ดกิเลส ไม่ให้กิเลสมันเด็ดปีก เป็นอะไรก็ไม่ได้เลย เวลามันเด็ดปีกแล้วล้มลุกคลุกคลานไปเลย

©2026 sa-ngob.com

แล้วครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ ท่านรู้ท่านเห็นของท่านนะ เหมือนไส้เดือน เหมือนกิ้งกือ เฮ้ย! เอ็งทำอะไรกันวะ ปฏิบัติกันอย่างนั้นหรือ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนอย่างนั้นหรือ

เวลาท่านสอนขึ้นมา มันสำรวมระวัง ถ้ามันไม่สำรวมระวัง แม้แต่เดินจงกรม แกว่งมืออย่างนี้ มือไม่สำรวม ครูบาอาจารย์ท่านเห็นนะ

เอ็งลงทุนมาแล้วนะ เอ็งลงทุนมาแล้ว เอ็งตั้งใจมาแล้ว ถ้าเอ็งทำให้มันสมบูรณ์กว่านี้ มือให้มันไขว้ไว้ อย่าแกว่ง แกว่ง สติมันแตกออกไปแล้วแกว่งกันไป ไอ้นั่นมันนักเลงดนตรี นักเลงขี้เมา นักเลง มันเพลิดเพลินกับมันไปไง

ไอ้นี่เราสงบระงับเข้ามา ถ้ามันไม่ใช่ไส้เดือนกิ้งกือ เขาไม่ทำอย่างนั้น แล้วเขาก็ไม่ย่องเหมือนคนเจ็บคนป่วยด้วย ย่องๆ เหมือนคนเจ็บคนป่วย เดี๋ยวล้มนะน่ะ

แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ มันปกติธรรมดานี่ เว้นไว้แต่เวลากิเลสมันรุนแรง กิเลสมันรุนแรง เราก็ต้องเข้มข้น กิเลสมันรุนแรงนะ เห็นไหม เวลาเราประพฤติปฏิบัติเจริญแล้วเสื่อม กิเลสก็เหมือนกัน เวลาถ้ามันกระทบรุนแรง เราต้องเอาให้อยู่

คำว่า “เอาให้อยู่” เดินจงกรมไวๆ เดินจงกรมไวๆ บางทีเดินเหมือนคล้ายวิ่งเลยล่ะ แล้วสติปัญญามันจะเท่าทัน เวลาสติปัญญามันเท่าทันปั๊บ การเดินนั้นให้เบาลงได้ เบาลงเพราะอะไร เพราะมันไม่ฟุ้งซ่าน เบาลงเพราะว่าสิ่งกระทบมันเบาลงๆ

©2026 sa-ngob.com

เวลาทำสมาธิหรือฝึกหัดปฏิบัติมันจะรู้ รู้เห็นตลอดเวลา ถ้าไม่รู้เห็นตลอดเวลา เราจะควบคุมอย่างไร เราจะชำนาญในวสีอย่างไร

เวลาปฏิบัติชำนาญในวสีๆ ชำนาญในเหตุ แล้วจิตนี้รักษาได้ยาก แล้วรักษาได้ยาก แล้วเรากำลังจิตตภาวนา เราจิตรักษาจิตเรา แล้วรักษาจิตเรา มันก็อยู่ที่ประสบการณ์ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น แล้วประสบการณ์ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น มันก็อยู่ที่จริตนิสัย อยู่ที่อำนาจวาสนา ใครจะมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน

ใครจะดีใครจะชั่วเรื่องของเขา ในสังคมมันจะภาวนาแล้วจะออกนอกลู่นอกทาง จะเป็นกิ้งกือไส้เดือน จะเป็นนกปีกหัก กรรมของสัตว์เรื่องของเขา เราไม่ตามเขาไป มันไม่มีเหตุไม่มีผล

ถ้าเป็นนกอินทรี เป็นพญามังกร อวกาศของจิต อวกาศของธรรม เออ! อย่างนี้น่าสนใจ อย่างนี้น่าเอาเป็นแบบอย่าง แล้วก็จะฝึกหัดปฏิบัติให้ได้แบบนี้ ถ้าได้แบบนี้

เรามีครูบาอาจารย์ไง ครูบาอาจารย์ของเราที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมา สิ่งที่ทางโลกเห็นนี้ด้อยค่า ไม่มีคุณค่า เดี๋ยวนี้โลกเจริญ ทำอะไรก็ไม่ได้

ทุกข์สมัยพุทธกาลกับทุกข์สมัยนี้มันแตกต่างกันตรงไหน พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ในอนาคตกาล ก็ทุกข์อันนี้ เพราะอะไร เพราะเป็นอริยสัจไง ทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริงไง แล้วทุกข์มันมีเหตุด้วย มันมีสมุทัยที่เป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ แล้วมันก็มีมรรค ๘ มรรค ๘ ถ้า

©2026 sa-ngob.com

พิจารณาไปโดยสัจจะความจริง เห็นไหม นิโรธ ดับทุกข์ ดับจริงๆ โดยอริยสัจ ถ้ามีอำนาจมีวาสนาไง

ถ้ามีอำนาจวาสนา เราก็ฝึกหัดของเรา เราก็ปฏิบัติของเราไง มีครูมีอาจารย์ เราเอาจริงเอาจังของเรา แล้วเอาจริงเอาจังของเรา เอาจริงเอาจังในหัวใจดวงนี้

เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ใครจะรู้ได้ว่าใครจะมีสติปัญญามากกว่ากัน เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ใครจะรู้ได้ว่าใครจะเกิดภาวนามยปัญญา แล้วถ้าปัญญามันหมุนๆๆ นะ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก บุคคลคนนั้นชัดเจน บุคคลคนนั้นจะเป็นพญามังกร เป็นนกอินทรีย์ มันต้องเป็นจริงๆ ในหัวใจดวงนั้น

ถ้ามันเป็นจริงๆ ในหัวใจดวงนั้น มันก็สมความปรารถนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์ก็รื้อชาวพุทธเรานี่แหละ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ด้วยธรรมและวินัย

ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาโยนทิ้ง เขวี้ยงทิ้ง แล้วก็ไปเป็นกิ้งกือไส้เดือน โลกเจริญไง ปฏิบัติอย่างนั้นมันล้าหลัง ปฏิบัติอย่างนั้นแล้วมันไม่เท่าทันสังคม ปฏิบัติอย่างนั้นแล้วคนไม่ชื่นชม

อยากจะเป็นไส้เดือนกิ้งกือ

พญามังกรไม่มีใครเห็นหรอก

©2026 sa-ngob.com

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอนุโมทนากับหลวงปู่มั่น เพราะอะไร หลวงปู่มั่น กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญเพื่อใคร

มันก็เจริญเพื่อหลวงปู่มั่นนั่นแหละ เพราะหลวงปู่มั่นสิ้นกิเลสไป ทำลายอวิชชา ครอบครัวของมารท่านสิ้นไป แล้วทำตัวเป็นแบบอย่าง ทำตัวเป็นแบบอย่าง เห็นไหม

มันล้าสมัย มันไม่เจริญทัดเทียมเท่ากับสังคม สังคมมันสมัยใหม่

ไส้เดือน ขี้เถ้าทั้งนั้นน่ะ ดิ้นพราดๆ อยู่

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา อวกาศของจิต อวกาศของธรรม อวกาศของจิต เพราะจิตมันเป็นนามธรรม อวกาศของธรรม ธรรมที่เป็นนามธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม มันเป็นนามธรรมที่ไหน มันเป็นจริงๆ ในใจ มันเป็นปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโก

อวิชชาไม่รู้ เผลอเกิด อวิชชาไม่รู้ ถึงตามลูกสาว ความโลภ ความโกรธ ความหลงไป อวิชชา ไม่รู้เฉยๆ ก็คืออวิชชา ไม่รู้ แล้วความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกสาวของมัน เรือน ๓ หลังก็ลากจูงไป สิ่งที่ลากจูงไปเพราะอะไร เพราะที่เราไม่เท่าทันทั้งสิ้น

แต่ที่เราฝึกหัด เราปฏิบัติของเราขึ้นมา เพราะเราฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมาเพื่อให้มีสติมีสัมปชัญญะ ถ้ามันเท่าทันๆ ขึ้นมา มันเจริญงอกงามขึ้นมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป

©2026 sa-ngob.com

นี่บอก “มีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ มีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ ต้องปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใช้ปัญญาไปเลย ปัญญา”

ปัญญากิเลสทั้งนั้นน่ะ

ปัญญาโดยธรรมไง เราจะเอาปัญญาธรรม ไม่ใช่ปัญญาโลก ปัญญาโลกก็ปัญญาโลกเจริญไง กลัวจะไม่เท่าทันโลกเขา กลัวจะอธิบายธรรมะแล้วโลกเขาจะไม่เข้าใจ ก็เลยเป็นปัญญาโลกๆ ปัญญาของโลกไง ก็เลยเป็นไส้เดือนกิ้งกืออยู่นั่นน่ะ แต่ถ้าจะเป็นปัญญาของธรรม อวกาศของจิต อวกาศของธรรม เฮ้ย! อธิบายเขารู้เรื่องไม่ได้

หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้นกิเลส เราจะพูดกับใครได้ เขาจะหาว่าเราบ้า เราต้องเก็บไว้คนเดียว

เพราะหลวงปู่มั่นท่านนิพพานไปแล้ว เวลาท่านเจ้าคุณจูม ธรรมเจดีย์ ให้หลวงปู่ขาว หลวงตาพระมหาบัว ครูบาอาจารย์ของเราท่านไปคุยกัน ธมฺสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ มังกร อินทรีย์ขยายปีก สนทนาธรรมเป็นสัจธรรม เห็นไหม

ถ้าอวกาศของจิต อวกาศของธรรม เราจะอธิบายให้ใครฟัง เขาจะฟังเราเข้าใจหรือ เขาฟังเราไม่เข้าใจหรอก เราเป็นไส้เดือนเป็นกิ้งกือดีกว่าไส้เดือนกิ้งกือโลกเขาเห็น โลกเขาชื่นชม อวกาศของจิต อวกาศของธรรมจะไปคุยกับใครเขาก็ไม่รู้เรื่อง แล้วเราจะรู้ได้อย่างไร

©2026 sa-ngob.com

ก็เอ็งไม่รู้ มันถึงเป็นอวิชชาไง เพราะเอ็งไม่รู้ เอ็งก็เป็นไส้เดือนกิ้งกือไง

แต่ถ้าเอ็งรู้แล้วล่ะ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนั้นเป็นสัจจะเป็นความจริง ใจดวงนั้นมีเหตุมีผล ถ้ามีเหตุมีผล มันมีคุณค่าในตัวของมันเอง

เครื่องหมายของคนดี มีกตัญญูกตเวที รู้จักประหยัด รู้จักมัธยัสถ์ เพราะมันของโลก ปัจจัย ๔ มันเป็นเครื่องอาศัย มันไม่ใช่อะไร ไม่ใช่ความจริง มันไม่มีคุณค่าอะไรเลย แต่ต้องอาศัยมันอยู่ ไม่อาศัย ชีวิตนี้อยู่ไม่ได้

ชีวิตคือชีวิต ธรรมคือธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ ยิ่งใหญ่นัก ครูบาอาจารย์ของเราท่านมีธรรมแล้วนะ จบ ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องไปกังวลว่าจะให้โลกเขารู้กับเราไม่ได้ อวกาศของจิต อวกาศของธรรม ไม่มีใครรู้ได้

แต่ในอวกาศ เขาไปสร้างสถานีอวกาศ นั่นเป็นเรื่องสมมุติ เรื่องวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์แก้กิเลสไม่ได้ เขาไปสร้างสถานีอวกาศกันน่ะ เขาไปอยู่ในอวกาศนะ ไปเดินอวกาศกันด้วย ไปซ่อมห้อง ไปซ่อมยานอวกาศกัน วิทยาศาสตร์ทำได้

แล้วพญาอินทรีย์ พญามังกร อวกาศของจิต อวกาศของธรรมล่ะ ถ้ามันเป็นจริง บุคคล ๔ คู่ เป็นสัจจะเป็นความจริงนะ

©2026 sa-ngob.com

ฉะนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ตั้งใจไว้ แล้วเปรียบเทียบ สิ่งใดที่มันรู้มันเห็นของมัน สมมุติบัญญัติทั้งสิ้น สัญญาอารมณ์ทั้งนั้น ถ้าเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เป็นอวกาศของจิต อวกาศของธรรม

สมาธิคือสมาธิ เจริญแล้วเสื่อม เพราะมันเป็นนามธรรม เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม ทำสมาธิเจริญแล้วก็เสื่อม ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามันเจริญขึ้นมาแล้วฝึกหัดๆ

ไม่มีสมาธิ ภาวนามยปัญญาเกิดไม่ได้

เวลาสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ตัวสมาธิเป็นตัวพลังงาน เป็นตัวอวกาศของจิต อวกาศของธรรม แล้วถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา พญาอินทรีย์ พญามังกรมันขยายปีก ขยายสัจจะ ขยายความจริงเข้าไปสู่ภวาสวะ ฐีติจิต จิตเดิมแท้เป็นที่อยู่ของอวิชชา หลวงปู่มั่นบอก

ขยายปีก ขยายอวกาศของจิต อวกาศของธรรม ทำลายอวิชชา ทำลายอวิชชาเป็นสัจจะเป็นความจริง ไม่ใช่ไส้เดือนกิ้งกือ อินทรีย์ปีกหัก แล้วให้กิเลสมันเด็ดปีก ทำต่อไปไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน เอวัง

©2026 sa-ngob.com